

Eksamen

Forberedelsestid: 24 timer

- Se video: Intro
- Forbered opgaven
- Se video: Eksamen
- Diskuter elevens præstation og giv en karakter
- Se video: Votering
- Konkluder hvad der lægges vægt på

Redaktionen citerer diverse bilag i henhold til god skik og brug. Hvor det er skønnet nødvendigt har redaktionen indhentet tilladelse til at citere eksamensopgaverne. I enkelte tilfælde er det ikke lykkedes at finde ophavsrethaveren. Skulle nogens ophavsret være krænket bedes de kontakte PTV film.

Samfundsfag A

Prøveform a)

Uddrag af læreplanen 2017

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af en opgave med et ukendt bilagsmateriale. Opgaven har tilknytning til et af de studerede temaer. Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, skal i al væsentlighed dække de faglige mål og kernestoffet. Opgaverne skal bestå af et tema og et ukendt bilagsmateriale på otte til ti normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum). Hver opgave skal indeholde forskelligartede materialetyper, herunder både tekster og statistisk materiale. Ved anvendelse af elektronisk mediemateriale som en del af bilagsmaterialet svarer fire til syv minutters afspilning til én normalside. Hvis skolens leder har bestemt, at forberedelsen kan foregå i grupper, vælger eksaminanderne, om de vil forberede sig i gruppe på maksimalt tre eksaminander eller individuelt. En eksamensenhed er en sådan gruppe eller en eksaminand, der forbereder sig individuelt. Der trækkes en opgave pr. eksamensenhed. En opgave må højst anvendes ved tre eksamensenheder. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer. På baggrund af det udleverede bilagsmateriale, relevant kernestof og materiale fundet i forberedelsestiden skal eksaminanden udarbejde en synopsis med en problemformulering som et overordnet spørgsmål og i forlængelse heraf opstilling, undersøgelse og diskussion af samfundsfaglige problemstillinger. Eksaminander, der forbereder sig i en gruppe, vælger selv, om de vil udarbejde forskellige eller enslydende synopsis. Eksaminationen, som er individuel, indledes med eksaminandens præsentation af synopsis (ca. 10 minutter) og efterfølges af uddybende spørgsmål af eksaminator og en faglig samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Tema: Dansk Udenrigspolitik i en brydningstid

Materiale:

Bilag 1: *Danmark har fået en passivistisk udenrigspolitik, hvor borgerne må gætte sig til, hvad politikerne mener.* 22. august 2019 Berlingske. B.dk Anna Libak

Bilag 2: Ledende artikel: *Fra aktivistisk til aktiv udenrigspolitik.* Information. 9. september 2019

Bilag 3: Video: Peter Viggo Jakobsen (Forsvarsakademiet og SDU), 5. september 2018

Bilag 4: *Soft Power Index 2015-2018 fra Portland - USC Center on Public Diplomacy.* The Soft Power 30 - A Global Ranking of Soft Power 2018 (<https://softpower30.com/>)

Bilag 5: Uddrag af: Regeringen. *Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Strategi 2019-2020.* November 2018. Fra <https://um.dk/da/udenrigspolitik/aktuelle-emner/udenrigs-og-sikkerhedspolitisk-strategi-2019-20/>

Bilag 6: Uddrag af: Sikkerhedspolitisk barometer: CMS Survey 2018. Januar 2018.

Bilag 1: Danmark har fået en passivistisk udenrigspolitik, hvor borgerne må gætte sig til, hvad politikerne mener. 22. august 2019 B.dk Anna Libak

Hvis Danmark har en udenrigspolitik, bliver den ikke længere kommunikeret. Borgerne har i efterhånden flere år selv måttet gætte sig til den.

Hvis man vil fortælle historien om Vestens storhed og fald efter Den Kolde Krig, er Danmark et excellent eksempel.

Det er ikke mange år siden, at Hæren kæmpede i forreste linje i Afghanistan og Irak. Eller Søværnet fangede pirater i Aden Bugten. Eller Flyvevåbnet smed bomber over Libyen.

Vi førte aktivistisk udenrigspolitik, som en mindre stat kun kan tillade sig det, når Vesten er så stærk, at man gerne bruger militær magt til at nedkæmpe skurkene.

Og selv om man bestemt i dag kan være kritisk over for Danmarks fremfærd - ikke mindst i Libyen - må man lade den tids politikere, at de havde viljen til at gøre en forskel. De havde ambitioner om, at Danmarks engagement betød noget. Sådan er det mildest talt ikke længere.

I dag er spørgsmålet ikke, om Danmark som USAs allierede vil ændre verden med magt. Så stærk er Vesten nemlig ikke mere. Nej, spørgsmålet er, om Danmark som USAs allierede overhovedet vil være med til at forhindre, at andre ændrer verden med magt.

Svaret er uklart. For Danmark fører ikke længere aktivistisk udenrigspolitik. Vi fører passivistisk udenrigspolitik, hvor borgerne selv må gætte sig til, hvad politikerne mener.

»Hvor er den klare politiske tilkendegivelse fra den danske regering om, at vi støtter demonstranterne? Den er der ikke.«

Tag nu Hongkong. Over en million mennesker har været på gaden for at forsvare det demokrati, som Kina gradvist indskrænker. Stykke for stykke. Normalt er tingene kompliceret i international politik, hvor der har det med at være skurke og helte på begge sider. Men denne sag er ikke kompliceret. Den er helt enkel. Almindelige mennesker risikerer liv og lemmer for at kæmpe for demokrati.

Så hvor er den klare politiske tilkendegivelse fra den danske regering om, at vi støtter demonstranterne? Den er der ikke. For det hedder sig, at det blot vil komplicere tingene yderligere, hvis vi blander os. Men undskyld mig: Løber man ikke altid den risiko? Da vi i foråret anerkendte Venezuelas oppositionsleder Juan Guaidó som præsident, risikerede vi så ikke at komplicere tingene? Maduro sidder der da stadig. Så det, vi i virkeligheden mener, er måske, at vi ikke vil blande os, hvis vi risikerer at komplicere tingene for os selv?

Tag også gasledningen Nord Stream II. Det er jo ikke just, fordi danske politikere har nedtonet truslen fra Rusland. Risikoen for hackerangreb, fake news-kampagner, indblanding i det danske folketingsvalg og russiske robotter, der styrer debatten om f.eks. FNs migrationspagt: Truslen fra øst er blevet brugt til at begrunde en stribe politiske tiltag, som skulle imødegå Ruslands målrettede forsøg på at svække Vesten. Så derfor sagde vi vel højt og klart nej til, at Nord Stream II kunne gå gennem dansk territorialfarvand? For det giver da ingen mening at lade russerne tjene endnu flere penge på salg af gas til EU, når de bruger deres kræfter på at undergrave selvsamme EU?

Nej, det gjorde vi ikke. Vi syltede sagen. Selvom vi ellers havde vedtaget en lov, der gjorde det muligt at sige nej af sikkerhedspolitiske hensyn. I to år sagde vi ingenting, formodentlig for ikke at komplicere tingene. Så nu har selskabet givet op og satser på en alternativ linjeføring. Var det smart? Ja, vi kan i hvert fald ikke blive beskyldt for at mene noget.

»Vil vi egentlig bidrage til den amerikansk-ledede operation? Danmark sidder trods alt på den femte største handelsflåde i verden.«

Tag så USAs anmodning om, at Danmark sender specialstyrker til det nordlige Syrien for at hjælpe kurderne. Man kunne godt tro, at vi ville sige ja. Og ikke kun fordi specialstyrkerne går ledige for tiden. Men også fordi der nærmest var en unison politisk fordømmelse af Trump, da han sidste år meddelte, at Islamisk Stat var nedkæmpet, og at han ville trække tropperne hjem. For hvad med Erdogan? Eller Assad? De var da stadig en trussel mod de kurdere, som trofast havde kæmpet side om side med de vestlige allierede.

Selv forsøgte jeg dengang i forskellige debatter at gøre opmærksom på, at nedkæmpelsen af Islamisk Stat betyder, at USA ikke længere har et folkeretligt mandat til at operere i Syrien. Det blev totalt overhørt. For Trump var bare ond. Kurderne har brug for hjælp.

Den kritik må vel betyde, at vi nu selv føler os forpligtet til at sende specialstyrkerne? Eller hvad?

Tja-bum-bum.

Og tag den iranske trussel mod den civile skibstrafik Hormuzstrædet:

Vil vi egentlig bidrage til den amerikansk-ledede operation? Danmark sidder trods alt på den femte største handelsflåde i verden. Og Mette Frederiksen sagde forleden, at

USA er Danmarks vigtigste og stærkeste allierede. »Vores soldater står skulder ved skulder i verdens brændpunkter og i forsvaret for Europas sikkerhed,« sagde hun.

Men så sender vi vel et skib med det samme? For er det ikke nu, der er brug for det?

Gæt selv. I disse år kan det ene bud være lige så godt som det andet.

Bilag 2: Ledende artikel: *Fra aktivistisk til aktiv udenrigspolitik. 9. september 2019*

Vidste man det ikke før, stod det klart på fredagens pressemøde, at statsminister Mette Frederiksen og udenrigsminister Jeppe Kofod har flyttet parolen for dansk udenrigspolitik fra 'aktivistisk' til 'aktiv'. En lille, men velkommen forskel.

I tilstræbt neutrale vendinger redegjorde Mette Frederiksen for fire tiltag: indsættelse af transportfly og helikoptere i Mali som støtte til FN's og Frankrigs fredsbevarende operationer, et »substantielt« beredskabsbidrag med en kampbataljon, et større krigsskib og fire kampfly til støtte for NATO's »afskrækkelsesprofil« i Baltikum, en fregat tilforordnes USA's flådestyrker i Atlanten og Middelhavet og som det fjerde element udsendes kirurger og sygeplejere til det kurdisk kontrollerede nordlige Syrien, hvor de skal afløse et amerikansk lægehold.

Et femte og mere kontroversielt tiltag er udsendelsen af en fregat til Hormuzstrædet som led i en »international maritim indsats med europæisk forankring«. Det er indtil videre skudt til hjørne - regeringen »overvejer«, men Mette Frederiksen understregede på pressemødet, at hendes regering »ser positivt« på den sag.

Mon dog? Hvor tidligere regeringer adlød det mindste vink fra Washington, er den tøvende tilgang til Donald Trumps ønske om et flådebidrag til bevogtning af den civile tankskibstrafik i Den Persiske Golf et brud med den vanemæssige logren. Det samme gælder udsendelsen af lægeholdet til Syrien. Det er kun få måneder siden, Donald Trump anmodede om et hold danske jægersoldater, der kunne bistå den kurdisk ledede militærs - eufemistisk benævnt Syrian Democratic Forces (SDS) - i den fortsatte nedkæmpelse af Islamisk Stat.

Ganske vist er IS fordrevet fra den sidste territoriale lomme på grænsen mellem Syrien og Irak, men det skønnes, at cirka 7.000 kalifat-jihadister er nedsmeltet i de arabiske stammer i området syd for den kurdiske enklave.

Her har de stadig en vis tilslutning, og herfra fører de guerillakrig mod den amerikanske udrustede kurdiske besættelsesstyrke. Det siger sig selv, at et dansk militært lægehold er langt bedre beskyttet - og formentlig vil gøre mere konkret nytte - end hvis regeringen havde sendt en bataljon jægersoldater til erstatning for de enheder, Trump ville trække hjem. Og som i øvrigt under alle omstændigheder ville være kommet på mellemhånd, eftersom Tyrkiet og USA netop i disse dage er blevet enige efter årelange forhandlinger og har indledt en fælles afpatruljering af det nordlige Syrien. Amerikanerne vil altså fortsat være militært til stede.

Med lægeholdet har Mette Frederiksen og Jeppe Kofod gjort det nødvendige, men heller ikke mere. USA er ikke blevet afvist, men heller ikke imødekommet fuldt ud.

Om det også vil være tilfældet med udsendelsen af et flådefartøj til Golfen, bliver mere prekært. Tydeligvis tøver regeringen i håbet om, at EU kommer op med en kanin, der kan løse den gordiske knude i Golfen - nemlig at undgå, at beskyttelse af civil skibstrafik bliver en del af USA's igangværende konflikt med Iran.

Såvel Tyskland som Frankrig - og altså i realiteten EU - har afvist Donald Trumps ønske om at stille flådeenheder under amerikansk kommando.

Synspunktet er, at krisen er resultat af USA's ensidige opsigelse af atomaftalen med Iran, som EU fortsat støtter.

På den anden side har skibstrafikken et behov for sikkerhed, men en flådestyrke, nok så meget formelt »europæisk forankret«, har ikke logistisk kapacitet til at operere uden fuld adgang til USA's efterretningsystemer.

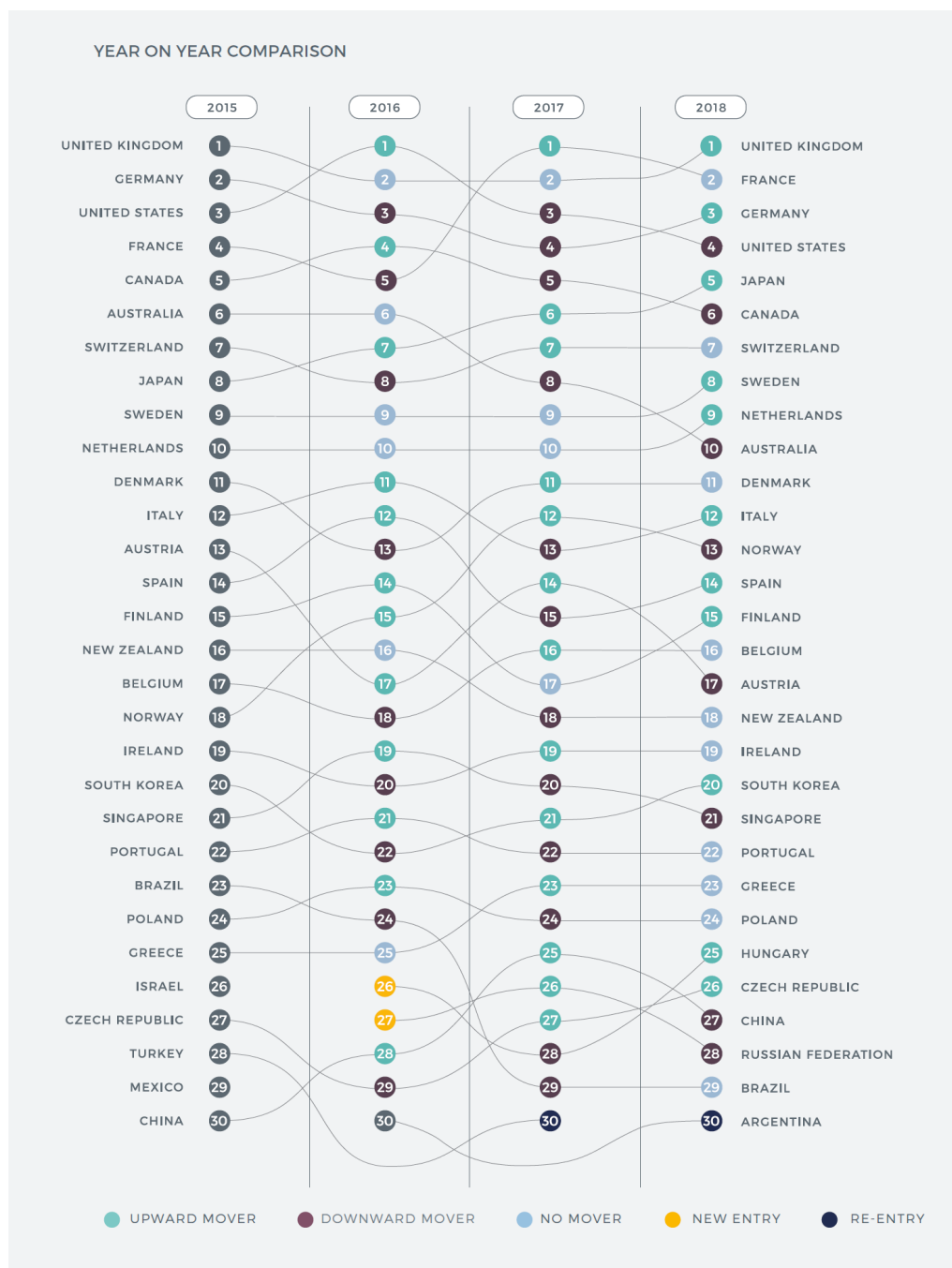
Alene derfor bliver det svært for en europæisk flådestyrke at undgå en opkobling til USA's operationer. Hvilket da også fremgik af Mette Frederiksens afsluttende bemærkning på pressemødet i fredags, da hun sagde, at et dansk bidrag i Golfen i givet fald vil udgøre »et supplement« til en amerikanske styrke.

Forskellen på »supplement« og »deltagelse« i en amerikansk operation er ikke til at få øje på. Slet ikke for iranerne, der under alle omstændigheder vil se en dansk fregat i Hormuzstrædet som en fjendtlig handling. Perspektivet i bemeldte farvand er forbudt for børn - krisen kan eskalere katastrofalt ved en fejltolkning af modpartens røde linjer. Og nu, hvor Frederiksen og Kofod har demonstreret viljen til at rykke udenrigspolitikken fra aktivistisk til aktiv, kan de passende fortsætte med at italesætte den eneste fornuftige udvej på krisen: Nemlig den diplomatiske.

Nu kan Frederiksen og Kofod passende fortsætte med at italesætte den eneste fornuftige udvej på krisen: Nemlig den diplomatiske.

Bilag 3: Video: Peter Viggo Jakobsen (Forsvarsakademiet og SDU), 5. september 2018
[Giver udviklingen i EU og NATO Danmark anledning til fundamentalt at
genvurdere sin forsvars- og sikkerhedspolitik?](#)

Bilag 4: *Soft Power Index 2015-2018 fra Portland - USC Center on Public Diplomacy. The Soft Power 30 - A Global Ranking of Soft Power 2018* (<https://softpower30.com/>)

Note: Indekset vurderer 30 landes "bløde magt" på en skal fra 0 til 100. Det er baseret på 13 forskellige faktorer, herunder data om landenes politiske system og uddannelsessystem samt undersøgelser af, hvordan befolkningerne i andre lande opfatter det pågældende lands kultur, udenrigspolitik mv. Tallet foran landenavnet angiver landets samlede placering i forhold til andre lande i indekset.

Bilag 5: Uddrag af: Regeringen. *Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Strategi 2019-2020*. November 2018. Fra <https://um.dk/da/udenrigspolitik/aktuelle-emner/udenrigs-og-sikkerhedspolitisk-strategi-2019-20/>

Danmark skal i disse år navigere i stadigt vanskeligere udenrigs- og sikkerhedspolitiske vande. Verden omkring os forandres med stigende hastighed og bliver mere uforudsigelig. Rusland truer sine nabolande og undergraver med forskellige midler den europæiske sikkerhedsarkitektur og vores demokratiske processer. Kina træder frem på den globale scene med stadig større selvsikkerhed, økonomisk styrke og krav om øget indflydelse. USA sætter 'America First', og det stiller spørgsmål ved dets globale lederskab og vilje til at forsvare den verdensorden, som USA selv har været med til at bygge op. Kriserne i Europas nærområde har bidt sig fast. Regionale aktørers – herunder Irans – destabiliserende adfærd fortsætter, og vi ser nu eksempler på, at den rækker ind over Europas og Danmarks grænser. Takket være en målrettet indsats kommer der færre asylansøgere og irregulære migranter til Europa og Danmark. Men der skal sættes ind mod de grundlæggende årsager til den irregulære migration, ellers vil migrationspresset fra særligt Afrika og Mellemøsten tage til over de kommende årtier.

Udviklingen skærper kravene til Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik. Små højtudviklede lande som Danmark står til at tabe mest, hvis de stærkeste lande træffer beslutninger henover hovedet på alle andre. Vi kan ikke længere tage den internationale orden, som har præget verden de seneste årtier, for givet. Udsagnet om, at demokrati og basale menneskerettigheder ikke er en naturlov, men noget hver generation skal kæmpe for, synes mere sandt end længe. Danmark er dybt afhængig af andre lande, når det gælder vores økonomi og sikkerhed. Vi skal styrke de internationale spilleregler, der værner om vores land og sikrer, at vi kan varetage danske interesser. Og vi skal kæmpe for at bevare og fremme vores liberale værdier. Derfor vil vi engagere os endnu stærkere i det forpligtende internationale samarbejde og arbejde for at reformere de internationale institutioner for at give dem større styrke og legitimitet.

EU er den afgørende platform for dansk interessevaretagelse i Europa og globalt. EU's frihandelsaftaler skaber muligheder for danske virksomheder, som vi ikke selv ville kunne opnå. Samtidigt er EU et fællesskab af lande, der grundlæggende deler de samme værdier, og derigennem giver Danmark en stemme, når de store internationale udfordringer skal håndteres. Med Brexit mister Danmark en vigtig allieret i EU. Danmark har et stort interesse- og værdifællesskab med Storbritannien, og regeringen ønsker en aftale, som betyder, at vi kan konkurrere på lige vilkår og have et så tæt og effektivt samarbejde med Storbritannien som muligt efter deres udtræden. Men samtidig må vi sikre, at en udtrædelsesaftale og aftalen om det fremtidige forhold ikke undergraver det indre marked og dermed danske interesser.

Regeringen vil fortsætte den målrettede indsats for at reformere EU indefra og sikre et stærkt, slankt og effektivt EU, der leverer konkrete resultater til gavn for borgerne, og som skaber vækst, sikrer frihandel, bekæmper klimaforandringerne, øger borgernes sikkerhed og effektivt tackler migrationsudfordringerne. Det ydre pres får EU-landene til at rykke tættere sammen. Flere dele af samarbejdet er i hastig udvikling, herunder forsvarsområdet, retssamarbejdet og ØMU'en. Forbeholdene betyder, at Danmark ikke deltager i udviklingen af samarbejdet på disse områder.

NATO og det stærke transatlantiske bånd mellem Danmark og USA er afgørende for vores sikkerhed. Vi skal derfor arbejde aktivt for at fastholde det amerikanske engagement i Europa gennem NATO. Det kræver, at vi intensiverer samarbejdet på tværs af Europa, og at vi investerer mere i vores fælles sikkerhed. Styrkelsen af EU's evne til at håndtere sikkerhedsudfordringerne i Europas nærområde ses som et vigtigt bidrag til transatlantisk byrdedeling. Her er forsvarsforbeholdet en væsentlig hindring for Danmarks bidrag. Med det

ambitiøse forsvarsforlig øger vi forsvarsudgifterne med 20 pct. Vi styrker bl.a. det danske bidrag til NATO's kollektive afskrækkelse af Rusland, vi opretter et divisionshovedkvarter i Baltikum, vi øger vores internationale indsats, og vi stiller offensive cyberkapaciteter til rådighed for NATO. Med de løbende forandringer i trusselsbilledet må vi dog indstille os på et fortsat pres for yderligere forøgelse af forsvarsudgifterne.

Regeringen har ført en stram udlændingepolitik, der sammen med en række tiltag bl.a. gennem EU har bidraget til at lette flygtninge- og migrationspresset. Under princippet om "noget for noget" vil regeringen prioritere flere ressourcer til indsatser i transit- og oprindelseslandene, der styrker grænseforvaltningen og øger tilbagetagelsen. Samtidig sættes der ind over for de grundlæggende årsager til irregulær migration. For at undgå, at de voksende afrikanske ungdomsgenerationer ønsker at bevæge sig mod Europa, er der brug for konkrete muligheder og håb om en fremtid i deres egne hjemlande. Muligheder der kun kan skabes gennem økonomisk vækst og jobs, frihandel, frihed og politisk indflydelse. Danmark er en betydelig udviklingspolitisk aktør, og lever som et af kun fem lande op til FN's målsætning om 0,7 pct. af BNI i udviklingsbistand. Vi passer godt på Danmark, når vi tager vare på verden, og vi kan hjælpe mange flere, når vi hjælper dem i deres nærområder.

De menneskeskabte klimaforandringer er en af de største udfordringer, som verden står overfor. Men det er en udfordring, som vi kan håndtere. Ikke ved at standse vækst og udvikling, men ved at sikre mere bæredygtig vækst og udvikling, bl.a. gennem nye teknologier og innovation.

Verdensmålene er helt centrale for Danmarks udenrigs- og udviklingspolitiske ageren som en ambitiøs og central global ramme frem mod 2030. Hvis målene ikke bliver indfriet, vil mange unge i udviklingslandene fremover blive en del af udfordringen frem for løsningen. Det kræver innovative indsatser, nye partnerskaber og et engageret erhvervsliv. Danmark er derfor gået foran med det nye globale initiativ P4G – Partnering for Green Growth and the Global Goals 2030. Danmark har desuden bidraget markant til at reformere FN's udviklingssystem.

Den globale udvikling byder på mange muligheder, som vi skal udnytte. Her er udrulningen af regeringens strategi for økonomisk diplomati og en fortsat styrkelse og videreudvikling af de strategiske partnerskaber samt sektorsamarbejdet meget vigtige redskaber.

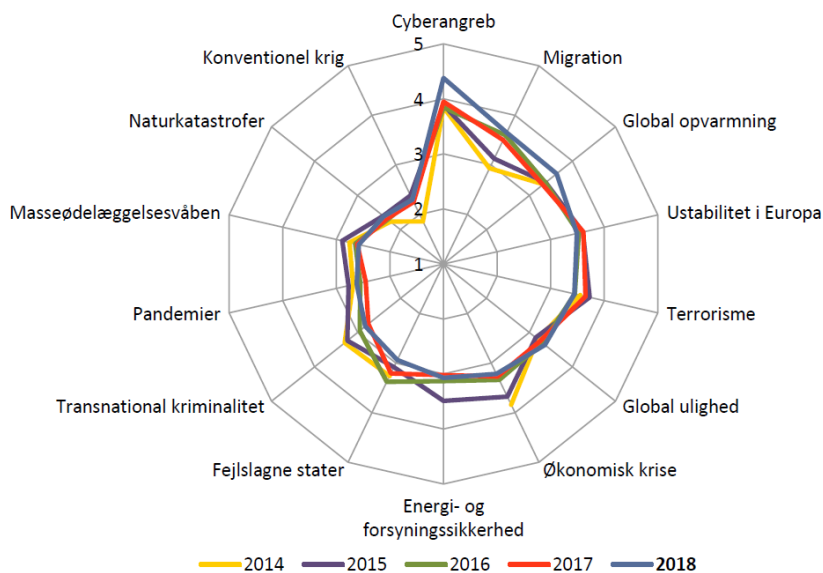
Den nye digitale verdensorden er under udvikling. Danmark har et godt udgangspunkt for at blive et af de mest innovative samfund i verden. De danske innovationscentre og TechPlomacy-initiativet giver Danmark et unikt grundlag for at være med til at definere spillereglerne for den "digitale verdensorden".

Det er en afgørende prioritet for Kongeriget Danmark at sikre en fredelig og bæredygtig økonomisk udvikling i Arktis. Klimaforandringer og afsmeltning indebærer alvorlige udfordringer, men åbner også op for økonomiske muligheder. Hertil kommer sikkerhedspolitiske risici. Vi skal fortsat udvikle det internationale samarbejde i Arktis med udgangspunkt i Rigsfællesskabet, Arktisk Råd og samarbejdet mellem de arktiske kyststater. Både Grønland og Færøerne ønsker en større indsigt og inddragelse i udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Det stiller nye krav til den måde, som vi samarbejder på i rigsfællesskabet, og regeringen lægger vægt på en god dialog med Grønland og Færøerne herom.

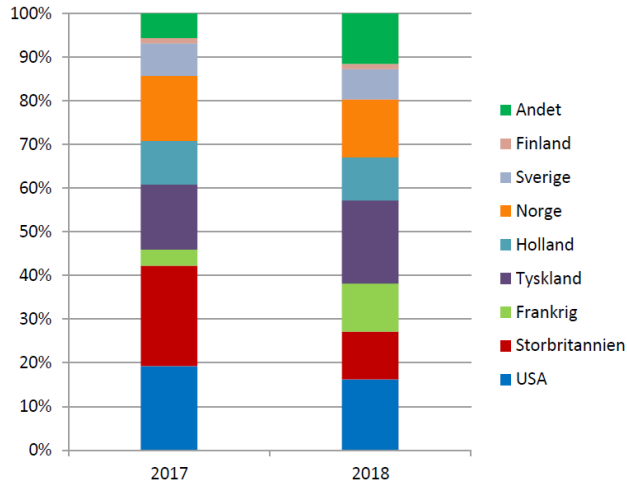
Bilag 6: Uddrag af: Sikkerhedspolitisk barometer: CMS Survey 2018. Januar 2018.

I Center for Militære Studiers (CMS) sikkerhedspolitiske barometer 2018 spørger vi politikere, embedsmænd, officerer, journalister, forskere og meningsdannere, hvordan de vurderer centrale emner knyttet til dansk udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik i 2017

Figur 5: I hvilken grad respondenterne mener, at nedenstående forhold udgør en trussel mod Danmark. 5 = i meget høj grad, 1 = i meget lav grad. Gennemsnit (2014-2018).²

Figur 1: Respondenternes vurdering af, hvilket land der bør være foregangsland for Danmark på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område. Procent (2017-2018).

Selvvalgt bilag:

Tænk tank: Forsvarsforbeholdet får helt nye konsekvenser for Danmark

DEBAT: Med bevarelsen af forbeholdet kommer Danmark til at stå uden for forsvarssamarbejdet PESCO. Det er på tide at tage stilling til forbeholdet igen efter et kvart århundredes tænkepause, skriver Catharina Sørensen, forskningschef for Tænk tanken Europa.

Af Catharina Sørensen
Forskningschef, Tænk tanken Europa

Efter mange år uden store ryk er EU's forsvarssamarbejde kommet stærkt i fokus i disse år. For eksempel foreslår Europa-Kommissionen at 22-doble forsvarsbudgetposten i EU's kommende syvårige rammebudget.

Flere EU-lande, herunder Danmark, har også meldt ud, at de øger deres nationale militærbudget og vil intensivere samarbejdet i Europa for at få det maksimale ud af indsatsen.

Danskerne ønsker mere forsvarssamarbejde
Et absolut flertal af danskerne ønsker, at Danmark skal være en del af et tættere og forpligtende europæisk forsvarssamarbejde – selv blandt skeptikerpartierne Dansk Folkeparti og Enhedslisten er der flertal.

Det viser en repræsentativ måling med 2.028 respondenter foretaget af YouGov for Tænk tanken Europa i januar.

I den sammenhæng er det afgørende med en ny debat om forsvarsforbeholdet. For målingen viser også, at under hver anden dansker kan identificere forsvarsområdet som 'forbeholdsramt', og at blot 12 procent er klar over, at Danmark er det eneste medlemsland, der ikke deltager.

Der er yderligere tre grunde til at tage debatten:

1. grund: Verden er forandret
Forsvarsforbeholdet har eksisteret uændret og uprøvet i over 25 år. Det samme kan ikke siges om den verden, det er en del af.

Forsvarsforbeholdet stammer fra en tid før internettets udbredelse, før 11. september 2001, før islamistisk terror i Europa, før de seneste års organiserede flygtningestrømme, før Putins annektering af Krim, før Kinas voldsomme militære oprustning, før nanoteknologiske våben, før USA trak sig fra en atomnedrustningsaftale med Rusland – og før det lykkedes Donald Trump at skabe hidtil uset usikkerhed omkring fremtidens Nato-samarbejde.

Dette er nogle af de begivenheder, der har fået medlemslande i EU til at sætte skub på et tættere forsvarssamarbejde med henblik på at understøtte Nato, gøre Europa mindre afhængigt af USA og højne borgernes sikkerhed.

Det er et samarbejde, som også EU's såkaldte neutrale lande, Finland, Irland, Sverige og Østrig, deltager i. Men altså ikke Danmark på grund af forbeholdet.

2. grund: Folkestemningen er ændret

Den folkelige opbakning til et opgør med forsvarsforbeholdet vokser. Den danske EU-forbeholdsdebat har længe været fastlåst mellem en defensiv ja-side og en nej-side, der ganske gratis har haft patent på at tolke forbeholdene som garant for Danmarks suverænitet.

Men opfattelsen af nye ydre trusler sætter spor. I dag tegner der sig en voksende forståelse for, at forsvarsforbeholdet måske ligefrem kan gøre Danmark mindre suveræn.

Om ikke andet tegner der sig i hvert fald en fornemmelse af, at det ikke er nu, man skal stå alene. Såvel Altingets nyeste måling som vores målinger i Tænk tanken Europa viser den laveste opbakning til forsvarsforbeholdet i mange år. Og når 50 procent af danskerne i dag ligefrem bakker op om deltagelse i en EU-hær, som tænketankens måling også viste, så har folkestemningen i den grad rykket sig siden forbeholdets fødsel i 1993.

3. grund: Forbeholdet får nye konsekvenser

For første gang i mange år får forsvarsforbeholdet nu nye konsekvenser. Den største konsekvens af forbeholdet har længe været, at Danmark ikke kunne sende soldater til EU's militære missioner.

Ud over en pinlig episode, hvor danske soldater måtte trækkes hjem fra Bosnien, udelukkende fordi EU overtog kontrollen fra Nato (et samarbejde, Danmark varmt støttede), er det næppe noget, der har påvirket manges holdning.

Men i dag stiller forbeholdet Danmark uden for det forstærkede samarbejde PESCO, som alle EU27-lande ud over Malta har tilvalgt, og forringer Danmarks mulighed for at støtte danske virksomheders prioriteter inden for den nye forsvarsfond.

Tænkepausen er slut

Det kan faktisk undre, at Dansk Folkeparti efter alt at dømme vil anbefale et nej, hvis forsvarsforbeholdet kommer til afstemning.

For netop det mellemstatslige forsvarssamarbejde burde ligge godt til et parti, der går ind for et stærkere dansk forsvar og officielt bakker op om EU-medlemskab – med et udtalt ønske om at begrænse suverænitetsafgivelsen så meget som muligt.

I henhold til grundlovens paragraf 20 betyder et opgør med forsvarsforbeholdet nemlig ikke dansk suverænitetsafgivelse.

Forbeholdets skæbne afgøres af danskerne. Efter et kvart århundredes tænkepause er der i dag mange grunde til en ny stillingtagen

Synopsis

Dansk udenrigspolitik i en brydningstid

Problemformulering: Hvordan skal Danmark agere udenrigspolitisk?

Problemstillinger:

Redegørende: Redegør for hvorfor denne brydningstid er opstået og hvad den betyder for Danmark

Undersøgende: Undersøg hvad der kendetegner de sikkerhedspolitiske udfordringer som Danmark står overfor

Diskuterende: Diskuter hvilke fordele og ulemper der er ved hhv. alliancen med USA og EU

Redegør for hvorfor denne brydningstid er opstået og hvad den betyder for Danmark

- USA fører en mere realistisk udenrigspolitik
- Brud i den liberale verdensorden grundet en "America First" politik
Bilag 5: USA sætter 'America First', og det stiller spørgsmål ved dets globale lederskab og vilje til at forsvare den verdensorden, som USA selv har været med til at bygge op.
- Hegemoni-ændring skaber uorden, fra unipolær til multipolær verdensorden, flere lande med store militære og økonomiske kapaciteter
Bilag 1: I dag er spørgsmålet ikke, om Danmark som USAs allierede vil ændre verden med magt. Så stærk er Vesten nemlig ikke mere. Nej, spørgsmålet er, om Danmark som USAs allierede overhovedet vil være med til at forhindre, at andre ændrer verden med magt.
- Danmark, som er en småstat, har brug for internationale samarbejder/alliancer.

Undersøg hvad der kendetegner de sikkerhedspolitiske udfordringer som Danmark står overfor

- For at kalde noget en trussel skal der ske en sikkerhedsliggørelse

- Bilag 6: Kun tre militære aktørtrusler: Terrorisme (nr. 5), masseødelæggelsesvåben (nr. 12) og konventionel krig (nr. 14), NATO og USA
- Største trusler ≠ militære trusler
- Overtal af strukturtrusler frem for aktørtrusler.
 - o Strukturtrusler = blød magt (EU, FN)
 - o Aktørtrusler = hård magt (NATO, USA, FN)
- Kun én af de udenrigs- og sikkerhedspolitiske udfordringer i bilag 5 er en militær udfordring

Diskuter hvilke fordele og ulemper der er ved hhv. alliancen med USA og EU

- Der er kun fordele ved det hele, fordi organisationerne varetager forskellige ting
Bilag 3: "Vi ligger relativt fint med den politik vi fører i øjeblikket".
- Fordele ved USA: USA har - i modsætning til Danmark - store militære kapabiliteter, som kan sikre os mod militære trusler. Ikke nødvendigvis i praksis, men primært ved at opretholde en magtbalance.
- Vi sikrer statens overlevelse ved at bandvagone med USA.
- Danmark, en småstat, får indflydelse i international politik via. en stormagt
- Regeringen anerkender selv, at vi kun har én mulighed, USA, pga. forsvarsforbeholdet
Bilag 5: Det ydre pres får EU-landene til at rykke tættere sammen. Flere dele af samarbejdet er i hastig udvikling, herunder forsvarsområdet, retssamarbejdet og ØMU'en. Forbeholdene betyder, at Danmark ikke deltager i udviklingen af samarbejdet på disse områder.
- Selvvalgt bilag: "Forsvarsforbeholdet stammer fra en tid (...) før USA trak sig fra en atomnedrustningsaftale med Rusland – og før det lykkedes Donald Trump at skabe hidtil uset usikkerhed omkring fremtidens Nato-samarbejde."
- Fordele ved EU: Der er mere sikkerhed omkring et samarbejde i EU end et samarbejde med USA
- Stormagterne i EU er større forbilleder end USA ifølge politikere, embedsmænd, officerer, journalister, forskere og meningsdannere. (bilag 6)

- Bilag 4: I 2018 var UK, Tyskland og Frankrig er de 3 lande i verden med mest blød magt. USA er gået fra en 1. plads til en 4 plads på kun 2 år og var i 2018 på en 4. plads.

Det er baseret på 13 forskellige faktorer, herunder data om landenes politiske system og uddannelsessystem samt undersøgelser af, hvordan befolkningerne i andre lande opfatter det pågældende lands kultur, udenrigspolitik mv.

- Vi har mistet interessen i USA

Bilag 2: Med lægeholdet har Mette Frederiksen og Jeppe Kofod gjort det nødvendige, men heller ikke mere. USA er ikke blevet afvist, men heller ikke imødekommet fuldt ud.

Konklusion: Det er ikke muligt at komme med en klar konklusion på, hvordan Danmark skal agere udenrigspolitisk, men fordi vores samarbejde med USA langsomt bliver mere betydningsløst fordi hverken vi eller USA er ligeså begejstrede for samarbejdet som for blot 4 år siden, er nu måske et godt tidspunkt at søge efter andre samarbejder, som kan hjælpe Danmark med at bekæmpe de sikkerhedspolitiske udfordringer vi står overfor. Det er dog stadig sikkerhedspolitisk fordelagtigt at være i en alliance med USA, fordi vi i Danmark ikke rigtigt har andre muligheder, blandt andet på grund af vores forsvarsforbehold. Hvis vi på sigt vil erstatte vores alliance med USA til et EU-forsvarssamarbejde, bliver vi nødt til at afskaffe forsvarsforbeholdet først.